

Forskningen i sprog og køn har traditionelt interesseret sig for forskelle og ligheder mellem mænds og kvinders sprogbrug. Variationen er blevet påvist fra det fonetiske til det pragmatiske niveau og tolket ud fra flere forskellige forståelsesrammer. Knytter de forskelle man kan påvise mellem kønnenes sprogbrug sig til de biologiske forskelle mellem mænd og kvinder? Eller er der snarere tale om, at den sproglige variation afspejler en social forskel? Eller er forskellen udtryk for, at kvinder og mænd socialiseres ind i forskellige kønsrelaterede kulturer?

I dette temanummer af NyS tager diskussionen af forholdet mellem køn og sprog afsæt i empiriske undersøgelser, og i artiklerne sættes analysen af den kønsrelaterede sprogbrug i relation til den institutionelle ramme om samtalen. En ny indfaldsvinkel i forståelsen af forholdet mellem køn og sprog er her at se kønnet som en kategori, der skabes gennem sprogbrugen. En væsentlig inspirationskilde hertil er Dorthe Marie Søndergaards afhandling *Tegnet på kroppen*, der bliver anmeldt af Kirsten Gomard, Århus Universitet.

I artiklen *Sprog og køn* giver Inge Lise Pedersen, Københavns Universitet, en oversigt over forskningsområdets udvikling, hvori det tydeliggøres, at mål og metoder altid har været betinget af samtidens forståelse af begrebet køn. I gennemgangen lægges vægten på den nordiske forskning i sprog og køn, hvor Inge Lise Pedersen fremhæver indsatsen inden for analysen af sprogbrugen i en offentlig kontekst. Den offentlige sfære har traditionelt været et mandligt domæne, men i nutidens Norden deltager både mænd og kvinder i den offentlige diskurs. Denne situation afspejler sig i forskningen, der blandt andet har undersøgt mænds og kvinders sprogbrug i undervisningssituationer og i det politiske liv. De øvrige tre bidrag er alle eksempler på den nyeste nordiske forskning i køn og sprog.

Britt-Louise Gunnarsson, Uppsala Universitet, påviser i sin artikel, *Spelet om den akademiska kunskapen*, at kvinder og mænd anlægger forskellige samtalestrategier, når de deltager i universitetets forskerseminarer, hvad enten det er som oplægsholdere eller tilhørere. I analysen af fire seminarer undersøger Britt-Louise Gunnarsson blandt andet hvordan taleaktiviteten fordeles mellem deltagerne, og hvordan tilhørernes indlæg knytter an til de problemstillinger, der diskuteres. En kønsrelateret sprogbrugsvariation tolkes her som udtryk for et institutionelt magtforhold, der har afgørende indflydelse på den vidensudvikling, der finder sted i den akademiske kontekst.

Er det sådan, at piger bliver mere kvindelige og drenge mere mandlige, når de taler med hinanden, spørger Maria Ohlsson, Uppsala Universitet, i artiklen "*Om vi tar motorsåg då ska dom ha förbandslåda*". Hendes undersøgelse af unge teenagers sprogbrug bygger på en række samtaler mellem piger og drenge i 7. klasse, som fik stillet opgaven at diskutere sig frem til en liste over fem ting, som de ville tage med til en uges ophold i skoven. I analyserne undersøger Maria Ohlsson, hvilke forslag og argumenter de unge fremlægger i gruppen, og hvordan disse modtages af de andre deltagere. Her viser det sig, at interaktionens form og indhold varierer med gruppernes kønssammensætning. Både drengene og pigerne ændrer deres samtalestil, når gruppens sammensætning ændres fra rene pige- og drengegrupper til blandede grupper. Hver især udnytter de på forskellig vis og i forskellig grad de sproglige midler, der kan opretholde en balance mellem at sætte sig selv igennem og at være attraktiv i det andet køns øjne.

Forskning i køn og sprog indebærer altså ikke nødvendigvis en modstilling af mænds og kvinders sprogbrug. Også hos Jann Scheuer, Københavns Universitet, er udgangspunktet at både mænd og kvinder gennem sproget skaber billeder af sig selv som kønsindivider. Begge køn gør brug af sproglige træk, der traditionelt betegnes maskuline og feminine, i dette arbejde, og variationen inden for et og samme køn er derfor væsentlig. I artiklen *På catwalk med 3x3 matrix – køn, sprog og symbolsk kapital i jobsamtaler* undersøger Jann Scheuer, hvordan to kvindelige ansøgere forvalter en situation, der kræver, at de giver et billede af sig selv både som professionel og som privatperson. Der viser sig at være afgørende forskelle mellem de roller de to kvinder indtager over for ansættelsesudvalget. Samtidig sætter artiklen spørgsmålstejn ved, om det er ansøgerens faglige kompetence eller sociale og kulturelle tilhørsforhold, som jobsamtalen afdækker.